بەرپرسەکان بە تەنها لەگەڵ خەڵکدا فێڵ ناکەن، بەڵکو بە ئاشکراش فێڵبیللەرییەک لەگەڵ خوادا دەدۆزنەوە!.. حەسەن ڕازانی

(لەگەڵ یەک دوو گلەیی و گازندەش، وەک بەندەیەک، لە خوای خۆم)

پارێزگاری پێشووی نەجەف چوار ژن دەهێنێت و لە سەر حیسابی بودجەی گشتی وحکومەت و خەڵک بەخێویان دەکات و بەمەش دەیەوێت لایەکی بەڵێنەکەی خــــوا وەک دادپەروەری لە ڕووی نەفەقەو داراییەوە لە نێوانیاندا جێبەجێبکات!

وێنەکە هی پارێزگای نەجەفە لەگەڵ چوار ژنەکەی

نووسینی: حەسەن ڕازانی

تێبینی: لەم نووسینەمدا مەبەستم نییە پاساو بە یاساو ڕێسای خواو فەرموودەی پێغەمبەرو بهێنمەوە بەڵکو ئەمە زیاتر ڕەخنەو گلەیی و گازندەیە لە دیدی خۆمەوە!

هەندێک کەس، وەک چۆن گەندەڵیی و دزی و ڕاوە ڕووت و کوشتن و ڕێگریی و چەتەیی و دەستبردن بۆ ماڵی خەڵک لە ڕێگەی ئەو یاسایەی کە هەر خۆیان دای دەڕێژن و بە یاسایی دەکەن، هەر بەو شێوەیەش دێن دەگەڕێن کە کەلێن و درزێک لە نێو ئەو یاساو ڕێسایەی کە خوا بۆی داناون بدۆزنەوەو خۆیانی پێدا بکەن و بە شێوەی فێڵبیللەرییەک، لە پێشدا لە خوا، ئینجا لە خەڵک و لە ڕای گشتی وحکومەت ئەنجامی بدەن. لەبەرەدا نەشەرم لە خۆیان دەکەن و نەشەرم لە ڕای گشتی دەکەن و نە شەرم لە خەڵک و حکومەتیش دەکەن و نەشەرمیش لە خوا دەکەن کە بە ئاشکرا فێڵ لە یاساکەی خــوا دەکەن و وەک فێڵبیللەریکیش وە یاسایی دەخەن و لە گەڵ یاساکەی خــوادا دەیگونجێنن بە بەرچاوی خوادا!

تەماشا ئەو یاسایەی ژن هێنان بکەن کە خوا دایناوە:

[وَإِنْ خِفْتُمْ أَلا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ] سورەتی نیساء ئایەتی ژمارە ٣

لە لەکەدانەوەی ئەو ئایەتەدا لەکەدانەوەکەی هەژار موکریانی و تەبەری زۆر لە یەک نزیکن و لە یەک دەچن ، جا بە بڕوای من دەبێ هەژار زۆرتر پشتی بە تەبەری بەستبێ لە لەکەدانەوەدا چونکە تەبەری پێش هەژار لیکدانەوەی بۆ قورئان کردووەو یەکێکیشە لە گەورە موفەسیرانی قورئان و جێی متمانەشە..

هەژار بەم شێوەیە ئەو ئایەتە لێک دەداتەوە:

ئەگەر لە مێرد کیژە هەتیوەکانەوە، لەوە ترسان کە نەتوانن بە تەرزێکی حەق و ڕەوا دەگەڵیان بجووڵێنەوە، دەتوانن وازیان لێ بێنن و ژنانی تر- چەندی خۆتان پێتان باشەو پێتان دەشێن -مارە بکەن، دوان بن یان سیان یان چواریش بن هەر ڕەوایە. وە ئەگەر ترسان کە نەتوانن ژنەکانتان وەک و یەک تەماشا بکەن ، با یەکیک بە یان وەل ئەوانە ڕابوێرن کە بوونەتە موڵکی خۆتان. بۆ خۆ لە غەدر پاراستن ئەمە ئاکاری پەسندە…

سەرچاوە: قورئانی پیرۆز: وەرگێڕانی مامۆستا هەژار موکریانی

جا مادام خوا هەر خۆی درووستکەرو خالقی هەموو شتێکە بە ئینسانیشەوە، کەواتە هەر خۆی باش دەزانێ کە ئینسان چیەو توانای چیەو چەنیش بیردەکاتەوە و دەیەوێت چی بکات! هەر بۆیەش دەزانێت کە ئینسانن زۆر شتان دەکات کە پێی وایە دەتوانێ و بەڵام لە ڕاستیدا ناشتوانێت.

مەسەلەی زۆریی ژن هێنانیش و دابینکردنی دادپەروەریش لە نێوانیاندا هەر بەم شێوەیەیە کە خوا زانیویەتی کە ئینسان ناتوانێت دادپەروەریی لە هەموو ڕوویەکەوە دابین بکات لە نێوانی نەک هەر سێ ژن و چوار ژناندا بەڵکو و ئەگەر ڕاستیت دەوێت لە نێوانی دوو ژنانیشدا ئینسان ناتوانێت دادپەروەریی دابین بکات.

ڕەنگە ئینسانێکی دەوڵەمەندی ملیۆنێر بتوانێت لە ڕووی دارایی و نەفەقەوە بتوانێت وەک یەک ژیانیان خۆش بکات، وەک یەک لە خانوی باش و تازەدا بن، وەک یەک ناوماڵیان هەبێ، وەک یەک کەک و پۆشتەیان بکات، وەک یەک بیان بات بۆ سەیران و بیان گێڕێت، بەڵام مەحاڵە لە ڕووی عاتیفە پێدان و خۆشەویستیی و لەگەڵدا بوون و سەرجێیی و کات پێدان و تێرکردن و ڕازیکردنەوە وەک و یەک لەگەڵیان دابێت..

ئاخر نەک هەر ئینسان بەڵک و هەرە ئاژەڵێ بەهێزەکانیش ناتوانن ئەوکارە بکەن! پیاو مەشغەڵەی دەرەوەی هەیە، کار دەکات، لەدەرەوە خەفەت دەخوا، ماندوو دەبێت، کێشەی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری و تەندرووستی بۆ پەیدا دەبێ . هەروەها کیشمەکێشی ژیان کاردەکاتە سەر ووزەو توانای ئەو پیاوە لە ڕووی جەستەیی و دەروونیشەوە.. ئەدی چۆن دەتوانێ کە هاتەوە ماڵەوە چوار ژنی هەیە و ئەو ژنانە

هەموویان جوانن، بە توانان، دەیانەوێت لەگەڵ مێردی خۆیان بن ئەوشەوە هەتا بەیانی و پەیمان خۆشە تا بەیانی لەگەڵ مێردی خۆیان دەست لەملانێ بکەن..ئەو پیاوە چۆن دەتوانێ لە یەک شەودا خۆی دابەش بکات بە چوار ژن و بە یەکسانیش وەک ئەوەی کە ژنەکان دەیانەوێت نەک وەک ئەوەی کە خۆی دەیەوێ . کەواتە مەحاڵە یەکسانی نواندن و جێبەجێکردنی دادپەروەیریی ! هەر بۆیەش خوا ئەوەتە لەم ئایەتەدا بە ڕوونی هەر لە سوورەتی ژناندا دەفەرموێت:

{ ولن تستطيعوا أن تعدلوا بين النساء ولو حرصتم} نساء –١٢٩

[ئەوە هەرچەندە هەوڵیش بدەن ، قەت ناتوانن دەگەڵ ژنانی خۆتاندا بە جیاوازی ڕەفتار بکەن] سەرچاوە: قورئانی پیرۆز: وەرگێڕانی هەژار موکریانی

لەو ئایەتەدا خوا زۆر باش ئینسان دەناسێ چونکە هەر خۆی ئینسانی درووست کردووەو دەشزانێت تواناکەی چەندە بۆیە پێی دەڵێت نەکەی ئەو کارە نەکەی و لە ژنێک زیاتر مەهێنەو ئەگەر بیهێنی خەراپەو تۆ ناتوانی دادپەروەر بیت لە نێوانی نەک چوار ژناندا بەڵک و دوو ژنانیشدا…

خوا لەو ئایەتا دەڵێ: [لن تستطيعوا] واتە قەت ناتوانن . ئینجا دەڵێ: [و لـو حرصـتم] واتە ئەگەریـش زۆر هەوڵ و کۆش بکەن هەر ناتوانن.. بە کوردیەکەی ئەگەر خۆت بکەیتە ئەسپیش بە حەبی ڤایاگرا هەر ناتوانی وەک یەک دوو ژنان بەسەر یەکەوە ڕازی بکەیت ..

ئیتر نە خۆت گێل بکەو نە خواش هەڵ بخەڵەتێنەو فێبیللەریش لە نێو یاساو ڕەسای خوادا مەدەزەروە!.. بە حەبی ڤایاگرا خۆت مەفەوتێنەو دەت تووشی نەخۆشی مەکەو خۆ وا لە مەکە لەوەی هەی لەوەش ببیت..ئەی ئینسـان خۆت بناسـەو توانـای خۆت بـزانەو دادپەروەربەو بەک ژن کیفایەت بکە .

ئەم سەرەتایەی سەرەوە هەمووی لەسەر ئەو ڤیدیۆیەی کە لەسەر: لوئەی جەواد حوسەن ئەلیاسری..پارێزگاری پێشووی نەجەف دەرچووە بە شێوەی دۆکیومێنتری و بە بەڵگەوە دەری دەخات کە چ فێڵێکی کردووەو چۆن فێلـبیللەرییەکی دەزیـوەتەوە بە ئەوەی لە ڕووی دارایـی و نەفەقەوە هەر چـوار ژنەکەی بەخێوەبکـات وەک یەک و دادپەروەر بێـت لە نێوانیاندا.!

بەڵام ئەمە هەمووی لەسەر حیسابی بودجەی حکومەتە کە ئەوەش بودجەی گشتی خەڵکەو هی گیرفانی خۆی نیەو حەرامەو کارێکی یاساییە بە پێی ئەو یاساییەی کە گەندەڵەکان بەڕێوەی دەبەن، بەڵام یاسایی نیە بە پێی لۆجیک و یاسای خواو خوا بەمە ڕازی نیەو ئەوە فێڵێکە لە خەڵک و لە حکومەت و لە خواش..

جا ئەو پارێزگارە هەم لە سزای خەڵک خۆی دەربازکردووەو هەم لە سزای حکومەت جونکە خۆی حکومەتەو هەم لە سزای خواش چونکە خوا زۆر بە سەبرەو هەتا ڕۆژی دوایی لەوانەیە لێی گەرێت و لە گوڵ کاڵتری پێ نەڵێت!!

ئەدی چارە چیە ؟ ئێوەی خوینەر دەتوانن زۆر چارەی شیاوتان بە بیرو مێشکدا بێت.. من ئەو چارەیە بۆ ئێوە لێدەگەڕێم !

چیرۆکەکە بەم شێوەی□ یە:

لوئەی جەواد حوسێن ئەلیاسری: پارێزگاری پێشووی نەجەف چوار ژنی هێناوەو هەر چوار ژنەکەشی لە ماوەی دەسەڵاتە حکومیەکەی خۆیدا هێناون و هەر چوار ژنیشی بەدەستی خۆی و بە ئیمزای خۆی لە شوێنی باش دامەزراندوون و کورسی پڕداهاتیشی وەک یەک بۆ دابین کردوون.

پارێزگار ئەمەی لە ڕووی دارایی و نەفەقەوە وەعدەکەی خوای گەورەی بەجێگەیاندووە، بەڵام بەفێڵ و تەڵەکەی ناویژدانیی لەگەڵ خواو خەڵک و داهاتی گشتیدا ئەمەی کردوە! ….

لوئەی لە سال□ی ٢٠١٥ وە بۆ ٢٠٢٠ پارێزگاری نەجەف بووە لە ماوەی پارێزگارییدا چوار ژنی هێناوەو لەسەر حیسابی حکومەت هەر چوار ژنی وەک یەک بەخێو کردووە نەک لەسەر حیسابی گیرفانی خۆی .. ڕاستە بە ڕواڵەت کاری داوە بە ژنەکانی و ژنەکان کاردەکەن بەڵام ئەوە فێڵ بیللەریە و خوا ئەوەی مەبەست نیە بەڵک و خوا دەڵێت لە سەر گیرفانی خۆت دەبێ وەک یەک بەخێویان بکەی .. ئەمەش هەر بۆ ئەوەیە کە تۆ نەتوانی لە ژنێک زیاتر بهێنیت…

لوئەی جەواد حوسێن:

ژنی یەکەمی کە ناوی جینان ئەلیاسری یە بە پلەی وردبینی یاسایی وەزارەتی نەوت لە لقی نەجەف بە مووچەی ٢ ملیۆن دینار مانگانە دای مەزراندووە

ژنی دووەمی کە ناوی بوشرا سائیب غەنیم و بە مووچەی ٢ ملیۆن دینار لە لیوای پارێزگاری نەجەف دای مەزراندووە

ژنی سێیەمی ناوی عالیە نووری خوزەیرە بە پلەی بەڕێوەبەری گرێبەستەکان لە وەقفی شیعە بە مووچەی مانگان□ی ٢ ملیۆن و سەد هەزار دیانر مانگانە دای مەزراندووە

ژنی چوارەمیشی ناوی بونەی هاشم ئەویشی بە ڕاوژکاری دەستەی ڕاگەیاندن و پەیوەندیەکانی حکومەت بە مووچەی ٢ ملیۆن سەد هەزار دیانار مانگانە دا مەزراندوە..

جا ئەمە کورتەی کارەکانی ئەو پاریزگارەی پێشووی نەجەف بووە…

هەندێک پرسیار کە پیم وایە گرنگن و دەبێ بکرێن:

یکم: ئایا گندی و ساختکاری و ف کردن ل خواو ل حکومت و ل خک، ل وتکدا، لسرو پشتی دگیرت یان ئو خوارویو سر بئاگایو نایوت؟
دووم: با بین ئو خک ب توانای و ناتوانت دیفاع ل خی بکات و لسر مافکانی خی بت دنگ، هرچندی ب نوژی نیو فی لبکرت و گیرفانی بتا بکرت ، بام خ خوای گور لخی بتواناتر نیو هر خیتی داینا ئو کون و کائیناتو هر خیتی دروستکری ئینسان بچی ک دبینت ئو ئینسان ک درووستکراوی خیتی و فیشی لدکات بچی دست بج سزای نادات و پی نا بوست ت ف ل من دکی و ل یاساکم دکی؟
ب نموون : هی دچ ب حج و عم بام ئامانجی سرکی بازرگانی، کش و فشی خدرخستن، بکارهنانی کشیدکیتی ل ووی کمایتیو بکاری دهنت ل مامی ژانیدا..
مزگوت درووست دکاو ناوی خی لسر دنووس و بکاری دهن ب نوو ناوبانگی خی، کخراوی ئاینی درووست دکاو برژوندی خی تدا دنت دیو هزاران نموونی لو شوی ک ئاین و خواو پغمبرکی ل لاین ئینسانکانو بکاردهنرن و خکیان پ دچوسنرنتو.. خوا بچی وجواب نایو نایان وستنت خ ئو توانای هی؟ دستکردکی خی ب ئاسشکرا فی ل دکات!!
سیم: ئایا دب چند پازگارو پرپرسی لو شوی ل کوردوستان و عاق بوونیان هب؟
چوارم: ئایا دب چند برپرس هبن ل کورودوستان و ل عاق ئو فانو ئو فبیللریان ل خواو ل خک و ل حکومتیش دکن؟
پنجم: ئایا دب هر برپرسکان و کسانی دروی ئحزابی ئایینی ئو فبیللریان هم ل خواو هم ل خک و ل حکومت بکن یان دب کسان و برپرسانی نو ئایینیش هبن ک استو خ ئوان لبردم خوادادا خیان ب برپرس دزانن؟
ششم: ئایا دکر ئایتکانی خواو فرموودکانی پغمبریش وک یاسا داژراوکانی دستی پرپرس گندکانی عاق کوردوستان کلنیان تدا پیدا بکر ب دزی و ف و ساختکاری ک ن یاساک ئوی مبستو ن ئایات و فرموودکانیش ئویان مبست؟
دتوانرت زر شت و پرسیاری تریش بگوترت و بددا بت بام با لردا بس بت ....
بام من دنیام هندک کسی دروی ئایین هتا بی بکرت ف ل هموو یاسایک دکا ب برژوندی وهندک کسی ئایینیش ک بوات خی ب وکیلی خواوپغمبرکانی دزانت بام ل

ناو□□کدا ڕێک خواو پێغەمبەر بۆ بەرژەوەندیەکانی خۆی بەکاردێنێت و دەڵێت: کوڕە خوا خۆی گەورەیە!!! هەروەها دەیەوێت لە کۆتاییدا بە دروستکردنی یەک دوو مزگەوت و حەج و عەمڕەکردنێک و مەولودێک خوا لە هەموو مێژووی خۆش بێت..

هەر بە خۆشی بژین
حەسەن ڕازانی

تێبینی: بۆ بەڵگەکان و ناو هێنانی کەسەکان لەو نووسینەدا پشتم بەو دوو سەرچاوەیە بەستووە
https://m.facebook.com/1054839224692809/posts/1635302386646487/
https://web.facebook.com/100045599417656/posts/pfbid0gNT15kc3G/ybCzUxbAc9DCxQsva3eJRmUtKcdmWq6Ehm9SQqtf4NqSEoA6Ehfrrpbl

---

هەڵەکانی کورد ل□ ئەنجامی جەنگی یەکەمی جیهانیدا.. رەسوڵ بۆسکێنی

دەوڵەتە زلh□ز□ ئەوروپاییەکان لەکۆتایی فەرمانڕەوایی دەوڵەتی عوسمانی چاویان بڕیە خاکی ژێردەسەڵاتی عوسمانیەوە، هەر لەسەرەتای سەدەی هەژدەوە کەوتنە خزین بەرەو ناوچەکانی ژێردەسەڵاتی عوسمانی، ئەمەش بەچەند قۆناغێکدا تێپەڕی، بەکردنەوەی باڵیۆز و کۆنسوڵەکان و ناردنی مسیۆنێرەکان لەڕواڵەتدا بۆ ڕێنمایی ئاینی بۆ مەسیحیەکان و لەبنەڕەتدا بۆ چاودێری و کۆکردنەوەی زانیاری لەسەر دەوڵەتی عوسمانی، دواتر گەیشتن□ ج□نگ و شەڕی یەکەمی جیهانی هەڵگیرسا، زۆر لەنەتەوەکانی باڵکان و ئەوروپای ڕۆژهەڵات ئەوانەی لەژێر دەسەڵاتی عوسمانی دابوون، هەوڵی ڕزگابوونیاندا لەدەست حوکمی دەوڵەتی عوسمانی، عەرەبەکانیش هەستیان بەم بارودۆخە تازەیەکرد و لەساڵی 1910ەوە کەوتنە هەوڵی پەیمان و بەڵێن وەرگرتن لەبەریتانیای زلh□زی ئەو سەردەمە، ک□ بەشێلگیری□وە هەوڵی ڕووخانی دەوڵەتی عوسمانی دەدا، زۆربەی ئەو نەتەوانەی لەژێر دەسەڵاتی عوسمانی

دابوون، لەدژی دەوڵەتی عوسمانی ڕاپەڕین، ئیتر عەرەب بوون بەخاوەن دەوڵەت و کورد و ئەرمەن و فەلەستین زەرەرمەندی یەکەم بوون و بەسەرگەردانی مانەوە.

کوردی سادە و موسڵمان لەبەر نەبوونی هوشیاری نەتەوەیی و بەناوی ئایین و پارێزگاری لەدینی پیرۆزی ئیسلام، تاکەتایی لەگەڵ دەوڵەتی عوسمانی مایەوە، لەگەڵ هەڵگیرسانی جەنگی یەکەمی جیهانیش لەژێر ڕاگەیاندنی دروشمی جیهادی پیرۆز دژی کافران، شێخ مەحمودی حەفید و زۆر لەشێخ و پیاوانی ئایینی لەگەڵ هەزار تا سێ هەزار چەکدار چوونە بەرایی شەڕ بۆ بەرگری لەدەوڵەتی عوسمانی، لەشوعەیبەی نزیك بەسرە بەرامبەر بەریتانیای زلهێزی ئەو کاتە کەوتنە شەڕەوە، دوای کوژراو و بریندارێکی زۆر کەزانیان ئەم شەڕە دەبێتە هۆی دۆڕانی عوسمانی، نەیانویست خۆیان بەکوشت بدەن و بەرەی شەڕیان چۆڵ کرد و هاتنەوە شوێنەکانی خۆیان، لەو کاتەدا شێخ مەحمود لەسلێمانی کەبینی ڕووسیا لە سنووری پێنجوێن هێرشی هێناوە، بەهێزێکی زۆرەوە بەرەو ڕووی سوپای ڕووس بووەوە و شەڕی خوێناوی لەگەڵ کردن.

لەلایەکی دیکەوە لە باکووری کوردستان، کوردەکان دوور لەنیشتمانی خۆیان و لەئێستەمبوڵ، چەند کۆمەڵە و ڕێکخراویان دروست کردن، هەر لەئێستەمبولیشەوە لەگەڵ هاوپەیمانان لەڕێگای دیبلۆماسیەوە کەوتنە هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی مافی سەربەخۆیی، لەکاتێکدا کە دەوڵەتی عوسمانی بەرەو ڕووی هەڵوەشانەوە دەبووەوە مستەفاکەمال ئەتاتورك لەناوجەرگەی کوردستانەوە کەوتە خەبات و شۆڕش کردن بۆ هەستانەوەی تورکی تێکشکاو و لوت شکاو.

مستەفا کەمال دەرفەتی لە غیابی کورد وەرگرت و بەچەك و شۆڕش و بەهاوکاری سەرەك خێڵە کوردەکان بەخۆیان و چەکەکانیانەوە چوونە ناو لەشکری مستەفا کەمالەوە، لەخاکی کوردانەوە گەشەی کردو بەهێزی کوردەکان ئەرمەن و یۆنانی لەخاکی تورکیا کردە دەرەوە، لەناو جەرگەی وڵاتی کوردا دەستی دابووە ئەم کارە، بۆ ڕزگاری تورك سەری بەرز دەکردەوە، کەمالیەکان هەوڵیاندا کوردەکان بخەڵەتێنن و چەواشەیان بکەن، بەناوی خەباتی هاوبەشەوە لەدژی داگیرکەران و دوژمنان، وای دەبردە مێشکیانەوە سەربەخۆیی کورد مافێکی خۆیانە، بەهاوکاری کورد مستەفا کەمال سەرکەوت و یەکەم داوای ئەوە بوو پەیمانی سیڤەر پوچەڵ بکرێتەوە. کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی کوردیش لەئێستەمبوڵ و دەرەوەی کوردستان لەڕێگای ئاشتی و دیپلۆماسیەوە هەوڵیان لەگەڵ هاوپەیمانان دەدا، بەسەربەخۆیی کوردستان، بیریان لەیەکگرتن و لەبەرکارهێنانی هێز نەدەکردەوە، تا مستەفاکەمال لاواز بوو، ئەوان خەریکی هەوڵی دیپلۆماسی بوون، کاتێك ئەوانیش وریابوونەوە، تازە کار لەکار ترازابوو، مستەفاکەمال ئامادە نەبوو

دان بەهەقی کوردا بێت.
لەئەنجامی سەرکەوتنی لەشکری هاوپەیمانان ڕزابوونە ئەستەمبوڵی پایتەختی عوسمانییەوە، خەلیفەی عوسمانی لوتشکاو و شەرمەزار لەوڵاتەکەی خۆیدا ببووە دەستبەسەر، لەو کاتەدا بیری کردەوە، لیژنەیەکی دروست کرد بچن لەگەڵ برا کوردەکان قسە بکەن و بەڵێن سەربەخۆییان ناوەت و لەگەڵ خەلیفە بمێننەوە مافی ئۆتۆنۆمی بەکورد دەبەخشێ، لەکاتێکدا فێڵی جیهانی بۆ لەناوبردنی یەکجارەکی خیلافەتی عوسمانی وای دەخواست بانگەشە بۆ دروست کردنی پاڵەوانێك (مستەفا کەمال) بکەن، لەبەردەمی سوپا بۆ شومارەکەی هاوپەیماناندا ببەزێنێت، ئەگەرچی کورد دەبووایە شێلگیرانە داوای سەربەخۆیی بکردایە، بەڵام لەبەردەم ئەم داوایەی خەلیفەی عوسمانیدا سەرەکە کوردەکان بوونە دوودەستە دەستەیەکیان شێخ عەبدولقادر شەمزینی و هەڤاڵەکانی پێیان باش بوو لەگەڵ عوسمانی بمێننەوە و ئۆتۆنۆمی بەدەست بهێنن، لەلایەکی دیکە عەبدولڕەزاق بەدرخان و هەڤاڵەکانی داوای سەربەخۆیی کوردیان دەکرد، لەم نێوەدا هەردوولا هیچیان دەستگیرنەبوو.
شەریف پاشای خەندان لەسەر ڕاسپێری کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی کورد، کەوتە هەوڵدان لەکۆنگرەی ئاشتی بۆ دروستکردنی دەوڵەتی سەربەخۆیی کورد، شەریف پاشا بەهەوڵێ دیپلۆماسیەکانی توانی مادەکانی (62، 63، 64) لەپەیمانی سیڤر بچەسپێنێ بۆ پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆی کورد لەباکووری کوردستان، لەدواییدا سەرەکە کوردەکان لەبەر کێشە و ململانەی ناوخۆیان بوونە دوودەستەو هەندەکیان ڕایان گەیاند شەریف پاشا نوێنەری کورد نییە، هەرچەند سەرەتا شەریف پاشا گوێی بەقسەکەیان نەداو بەردەوام، بەڵام دواجار زیزبوو وازی لەکارەکەی هێنا.
عەبدولڕەحمان نەقیب گەیلانی سەرەکی ئەو حکومەتەی لەلایەن ئینگلیزەکان لە عیراق بۆ عەرەب دروست کرابوو، بیروڕای بەرامبەر(شەریف حوسەین) و کوڕەکانی باش نەبوو، هەربۆیە زۆرجار بەئاشکرا ڕایگەیاندبوو، گەڕانەوەی عوسمانییەکانی پێ باشترە، لە حوکمڕانی کوڕەکانی (شەریف حوسەین)، کەچی دواتریش لەگەڵ هاتنی (فەیسەڵ) و دەست بەکاربوونی وەکو پاشای عیراق، لەبەرژەوەندی خۆی و نەتەوەکەی بەبێ دەنگی و کێشە و بێ ململانێ کابینەی دووەمی خۆی لە (10ی ئەیلولی 1921) دامەزراند، فەیسەڵیش بووە مەلیکی عیراق، کەچی لەبەدبەختی کورد دوای دامەزراندنی حکومەتی کوردستان لەسلێمانی بەحوکمداری شێخ مەحمود، کاتێك (ویلسۆن)ی حاکمی گشتی بەریتانیا لەعیراق، دێتە سلێمانی بۆ ڕاوێژکردن، دەربارەی هاوکاری شێخ مەحمود و حکومەتی کوردستان، بەقسەی ویلسۆن بەشێك لە سەرەکە

کوردەکان دەچنە لای و بەدزییەوە پێی دەڵێن ئەمە بەسەرۆکایەتی شێخ مەحمود ڕازی نین.

لەباشووری کوردستانیش لەگەڵ دروست بوونی حکومەتی کوردستان بەحوکمدارییەتی شێخ مەحمود، کێشە و ململانێی زۆرپەیدابوو لەنێوان کوردەکانی ناوچەی سلێمانیدا، وەك ڕەفیق حیلمی دەڵێت: خزمانی شێخ مەحمود و دارودەستەکەی هەموویان پۆست و مووچەی باشیان بۆ بڕابەوە و لەم حکومەتەدا خۆیان بەهەمەکارە دەزانی، تورکخواکانیش لەبەر لایەنگیری تورك، خەڵك ناویان لێنابوون (جلخوار)، ئەوانیش بەهەموو هێزی خۆیان هەوڵی لەخشتەبردنی شێخ مەحمود و هێنانەوەی تورکیان دەدا، بۆ باشووری کوردستان، خوێندەوار و ئەفسەر و دەرەجەدارەکانی کوردیش پێیان باش بوو، شێخ مەحمود لەگەڵ ئینگلیزە ڕێك بکەوێ، بەشێکیش لەنیشتمان پەروەرەکان، شەلگیرانە هەوڵیان دەدا لەپێناوی سەربەخۆیی نیشتمان، لای دار و دەستەی شێخان و بەرەی جلخوارەکان خۆشەویست نەبوون و پێیان دەوتن: (فەرمەسۆن) واتە کافر و لەدین دەچوو، هیچ لایەك لەگەڵ یەکتر تەبا نەبوون، لەبەر ئەم هەموو کێشە و ململانێیانە هەر کەس بۆ لای خۆی ڕادەکێشا، شێخ مەحمودیش لەم ناوەدا سەری سوڕمابوو، نەیدەزانی چی بکات، کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی کوردیش لەئەستەمبوڵ قەتیس مابوون، لەبەر هەوڵە دیپلۆماسی و بە بەرهەمەکانیان نەپەیزانە سەرئەوەی هاوکاری شێخ مەحمود بکەن، تەنانەت ئەو ئەندامانەی لە کۆمەڵە و ڕێکخراوەکاندا خەڵکی سلێمانی بوون، ئەوانیشیان نەنارد بۆ هاوکاری و دەستگیرۆیی شێخ مەحمود، لەئەنجامدا بارودۆخەکە لەگرێژەنەچوو، شێخ مەحمود لەگەڵ ئینگلیزەکان تێکیدا و حکومەت و شۆڕشەکەی لەناوچوو.

دواتر شێخ مەحمود پشتی کردە ئینگلیز و لەگەڵ تورکی تێکشکاو و دۆڕاو ڕێك کەوت، لەکاتێکدا بەریتانیای مەزن براوەی شەڕی یەکەمی جیهانی و خاوەن هێزی سەربازی و ئابووری و سیاسەتی سەرکەوتو، حکومدارییەك بەکورد و شێخ مەحمود دەبەخشێت، کەچی شێخ مەحمود دەچێ، لەگەڵ تورکی تێکشکاوی شەڕ و ئوزدەمیری سەرلە شێواو و پشگوێ خراو ڕێکدەکەوێت و فێڵ لە ئینگلیزەکانی براوەی شەڕو سەرداری عیراق دەکات و ئینگلیزەکانیش بەهەموو کەین و بەینەکانی دەزانن و حکومەتەکەی لێ تێکدەدەن.

دوای بەهێزبوونی مستەفاکەمال ئەتاتورك، حکومەتی کورد لەباشووری کوردستان بەسەرۆکایەتی شێخ مەحمود، کوردستان دڕکێکی تیژ و کوشندە بوو، لەژێر پێی مستەفا کەمال، بەهۆی شەڕی نێوان شێخ مەحمود و بەریتانیا شێخ مەحمودی حوکداری کورد گیرا و دوورخرایەوە بۆ هیندستان، کوردەکانی تورکیاش هەلیان لەدەست دابوو، خۆیان لایەنی مستەفا کەمالیان گرتبوو، هەوڵ و تەقەلای پەرش و بڵاوی کۆمەڵەکان و

نیشتمانپەروەرانی کوردیش بە سوود مایەوە، ئیتر لەناو ئەو هەموو هەڵە و لەدەستدانی ئەو هەموو دەرفەتە زێڕینانە لەلایەن سەرکردە کوردەکانەوە، هەلێکی لەبار بۆ مستەفاکەمال هاتبووە پێشەوە، کاتی پوچەڵ کردنەوەی (پەیمانی سیڤەر) بوو. سوێندخۆرەکان لە (لەزان) کەبوونەوە، بۆ ڕازی کردنی مستەفاکەمال باسی پەیمانی سیڤەر نەکرا، باسی مافی کورد و سەربەخۆیش نەکرا، مستەفاکەمال کە بەردەوام داوای ویلایەتی موسڵی دەکردەوە، لەبەرامبەردا دەستی لەولایەتی موسڵ هەڵگرت و ئینگلیزەکانیش مافەکانی کورد و حکومەتی سەربەخۆی کوردیان زیندەبەچاڵ کرد.
هەرچەندە سەدساڵ بەسەر کۆتایی هاتنی جەنگی یەکەمی جیهانیدا تێپەڕیوە، بەڵام تائێستاش شوێنەوارە خراپەکانی هەرماون، شەڕ و پیلانگێڕان لەهەرچوار پارچەی کوردستان بەردەوامە، ئەمساڵ لەفەڕەنسای سەرکەوتوی جەنگدا یادی پەیماننامەی لەزان بەئاهەنگ و خۆشی کرایەوە، هەروەکو ئەوەی ئەوان هیچ دەستیان لەو ماڵوێرانیەی مرۆڤایەتی و بەدبەختیەی کوردا نەبووبێت، وەك ئەوەی پەیمانی لەزان کاری ئەوان نەبووبێت، بێگومان بە هەموو کۆموکۆی و نەهامەتیەکان بەریتانیا و فەڕەنسا دەبێ ئەباڵەکەی هەڵگرن.
زلهێزەکان تائێستاش دیموکراسی و مافی مرۆڤ و چارەنووسی گەلان دەکەنە پێشباری کارەکەیان، ئەوەی مایەی نیگەرانی و لەسەر وەستانە، تائێستاش کورد هیچ پەند و وانەیەکی لەم ڕوودا و کارەساتە مێژوویانە وەرنەگرتووە، لەئاست هوشیارە نەتەوەیی کەمتەرخەمە و لەسەر مافی نەتەوەیی شەلگیرنین، تائێستاش کێشە و ململانێ لەناو سەرکردە کوردەکان بەردەوامە، هەر یەکە بەشێوەیەك بیردەکاتەوە و بەلایەکدا دایدەشکێنێ، یەکناگرن و نابنەیەك، بۆیە تائێستاش کورد بەمافە ڕەواکانی خۆی و سەربەخۆیی نەگەیشتووە.

ڕەسوڵ بەسکەنی

خوێندنەوە نەبووە بە

کولتووری تاکی کورد.. رێزا شوان

خوێندنەوە ئارەزوو نییە، بەڵکو یەکێکە لە پێویستییە سەرەکییەکانی ڕۆژانەمان. لە دوای هەڵمژینی هەوای پاک و خواردن و خواردنەوە و پۆشاک و جێی حەسانەوە و نووستن و یاریکردن، ریزبەندی دێتە سەر خوێندنەوە. خوێندنەوە خۆراکی مێشک و ڕۆحمانە. پێویستییەکی گرنگە بۆ زاخاودان و گەشەکردنی هۆش و هزر و بیر و زەینمان. خوێندنەوە کلیلی دەروازەی وەرگرتنی زانست و زانیاری و هەموو بەرنامە ئاکادیمییەکانی ترە. هۆکارێکی سەرەکی و گرنگە بۆ فێربوون و خۆڕۆشنبیریکردن و بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی گشتی و هۆشیاریمان. خوێندنەوە دەلاقەیەکە لە میانەیەوە دەتوانین زانستی و رۆشنبیری و داهێنان و زادەی ئەندێشە و بیری کەسان و گەلانی تر ببینین. خوێندنەوە پلیتەکی هەرزانە و دەتوانیین لە میانەیەوە گەشت و گوزەر بە هەرشوێنێک بکەین.

(فرانسە ڤۆڵتێر) دەڵێت: "جەستە بەبێ خۆراک گەشە ناکات.. ئەقڵیش بەبێ خوێندنەوە و بیرکردنەوە گەشە ناکات".
(سوکرات) دەڵێت: "کۆمەڵگایەک دەبێت بە کۆمەڵگایەکی دڵخواز، کە خوێندنەوە بەشێک بێت لە ژیانی تاکەکانی ئەو کۆمەڵگایە".
(گابرێل فرانک) یش دەڵێت: "ئەگەر پارەت نییە و دەتەوێت گەشت بە جیهاندا بکەیت، هەر لاپەڕەیەکی پەرتووکێک کەڵانێکی وێنا تێکە".
(گیم رون) دەڵێت: "خوێندنەوە پێویستە، بۆ ئەو کەسانەی هەوڵی ئەوە دەدەن کە باڵاتربن لە باو".
(مارگرێت فولەر) دەڵێت: "ئەمڕۆ خوێنەریت و.. بەیانی سەرکردەیت".
لە ئەمڕۆدا لە هەموو کاتەکانی رابردوو، زیاتر پێویستیمان بە خوێندنەوەی پەرتووک و بە خۆڕۆشنبیریکردن هەیە. لە راستیشدا تەکنەلۆژیا، زۆر کەسمانی تەمەڵ کردووە، چونکە زۆر شت و زانیاری بە ئاسانی و بێ بیرکردنەوە و بێ ماندووبوون و گەڕان بە دوایاندا لەبەردەستمان دان. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا،

پێویستیمان بە خوێندنەوەی پەرتووک هەیە، چونکە هەموو شتێک بە شێوەیەکی دیجیتاڵی لە بەردەستماندا نییە.
(ڕۆزفێڵت) دەڵێت:"کۆڵەکەی پێشکەوتنی نوێ.. پەرتووک و ڕۆژنامەیە".

گرنگی و سوودەکانی خوێندنەوە هێندە زۆرن، بە نووسینێک و دە نووسین دیاری ناکرێن. بۆیە لەم نووسینەمدا زۆر بە کورتی و بە چڕی باسی هەندێک لە سوودە گرنگەکانی خوێندنەوە بۆ خوێنەران دەکەین:

١ــ خوێندنەوەی ڕێکوپێک پرۆسەیەکی بایۆلۆژی دەمارییە، ڕاهێنانێکی زۆر باشە بۆ ماسوولکەکانی مێشک. چالاکییەکانی مێشک بەهێزتر و باشتر دەکات. خوێندنەوە وا لە خوێنەر دەکات کە مێشکی لە بوارە جیاوازەکاندا کار بکات. خوێندنەوە وەرزشی مێشک و ڕۆحمانە، پارێزگاری لە تەندروستی ئەقڵمان دەکات، هەروەکو چۆن بە وەرزش پارێزگاری لە هێز و جەستە و بەژنمان دەکەین. هەر بەشێک لە بەشەکانی جەستە و دەروونمان بۆ ئەوەی بە تەندروستییەکی باشەوە بمێنێتەوە، پێویستی بە وەرزش و ڕاهێنان هەیە.

٢ــ خوێندنەوە هاوبەشە لە دروستکردنی کەسایەتی دروست و هاوسەنگی خوێنەر. ئەوەی حەز بە خوێندنەوە بکات هەموو شتێکی لە بەردەست دایە. دەتوانێت لەڕێی خوێندنەوەوە ژیانت بە باشتر بگۆڕێت. هەمیشە گەشبین و هیواخوازبێت. بڕوا و متمانەیەکی زیاتریشت بە خۆت هەبێت. دان بە ئەستەمیشدا نانێیت.
(ئۆرهان باموک) دەڵێت:"ڕۆژێک پەرتووکێکم خوێندەوە.. هەموو ژیانم گۆڕا".

٣ـ خوێندنەوە چالاکییەکی خۆشییە و هۆکاری خۆشنوودییە. ئەو چێژ و خۆشییەی کە لە خوێندنەوەدا هەیە، لە هیچ شتێکی تردا نییە. خوێندنەوەی پەرتووک یارمەتی دەروونی خوێنەر دەدات، لە کاتی خوێندنەوەدا هەست بە خۆشی و بە شادییەکی زۆر دەکات. هەست بە تەنیایی ناکات و وادەزانێت لەگەڵ نووسەری پەرتووکەکە دایە.

(ماری بەسون) دەڵێت:"کە فێری خوێندنەوە بووم، هەموو جیهان بە ڕوومدا کرایەوە".
(گین هامیلتۆن) دەڵێت:"پەرتووک کلیلی جیهانی بەرینە. گەر ناتوانیت هیچ کارێکی تر بکەیت تا دەتوانیت بخوێنەوە".

(یوسف کەنەراد) دەڵێت: "نووسەر تەنها نیوەی پەرتووکەکەی دەنووسێت، نیوەکەی تری خوێنەر دەینووسێت".

٤ـ خوێندنەوە ئارامی و هێوری بە خوێنەر دەبەخشێت. خوێندنەوە ڕۆڵێکی گرنگ و سەرنجڕاکێشی لە کەمکردنەوە و لە چارەسەرکردنی تێکچوونی باری دەروونی و جەستەییدا هەیە. کاریگەریی لە کەمکردنەوە و خاوکردنەوەی پەستانی خوێن و فشاری دەروونی و دڵەڕاوکێ و سترێسی و بێزاری و بێ هیوایی و خەمۆکی و تەنیاییدا هەیە. خوێندنەوە سوودێکی گرنگی تری هەیە، ڕێگری لە تووشبوون بە نەخۆشییە مۆدێرنەکانی وەک لەبیرکردنەوە (زەهایمەر) دەکات. ئەو کەسانەش کە لە پێش نووستندا خوێندنەوە بووە بە نەریتیان، بە شێوەیەکی باش جەستەیان بۆ نووستنێکی تەندروست و خۆش ئامادە دەبێت.

(ناتالی بابیت) دەڵێت: "خوێنەران بەختەوەرن.. هەرگیز هەست بە بێزای و تەنیایی ناکەن"

٥ـ خوێنەر لە ڕێی خوێندنەوەوە، زانست و زانیاری زیاتر بەدەست دەهێنێت. شتێک لە هەموو شتێک فێردەبێت، هەموو شتێکیش لە شتێک فێردەبێت. ئاستی بیرکردنەوە و خەیاڵ و توانای شیکردنەوە و لێکدانەوە و ڕەخنەی لۆژیکی و سەرنج و ڕوانینین و تێگەیشتنی فراوانتر دەبن. تا بابەتی هەمەڕەنگی زیاتر بخوێنێتەوە، زۆرزانتر و کراوەتر دەبیت و بانکگراوندێکی ڕۆشنبیریی دەوڵەمەندتری دەبێت. ئاست و ڕێژەی زرنگی و زیرەکی و هۆشیاری و سەرنج وردی و هەستەکانت بەرزتر دەکاتەوە.

(ئەبرەهام لینکۆڵن) دەڵێت: "ئەو شتانەی کە دەمەوێت بیانزانم لە پەرتووکدا هەیە، خۆشەویسترین هاوڕێم، ئەو هاوڕێیەیە پەرتووکێکم بۆ بێنێت کە نەمخوێندێتەوە".

٦ـ دەشێت خوێندنەوە، خوێنەر بەرەو جیهانێکی نوێ پەلکێش بکات، بەرەو داهێنان و ئافراندن و بە بیرکردنەوەیەکی قووڵتری بەرێت. پەرە بە خەیاڵ و داهێنانی بدات.

٧ـ لەڕێی خوێندنەوەوە، فەرهەنگی وشەکانی خوێنەر بە وشە و بە زاراوەی تازە دەوڵەمەندتر دەبێت، توانایەکی زمانی باشتری پێدەبەخشێت. پەرە بە وشەسازییەکانی دەدات. باشتر دەتوانێت گوزارشت لە بیر و هزر و ئەندێشەی خۆی بکات. ئەو هەلەشی بۆ دەڕەخسێنێت کە بیر و ڕا و زانستییەکانی بە کەسانی تر بگەیەنێت.

٨ـ خوێنەری هەمیشەیی، شان بە شانی خوێندنەوە، شارەزاییەکی باشتر و زیاتری لە نووسیندا دەبێت. چونکە لەڕێی خوێندنەوەوە، ئاشنای ڕێباز و شێواز و تەکنیکی جیاوازی نووسەران دەبێت. بە

دڵنیاییەوە سوود لەم ڕێباز و شێوازانە وەردەگرێت.
ئەگەر بە ژیاننامەی کەڵە نووسەراندا بچینەوە، زۆربەیان لە پێشا خووگرتووی خوێندنەوەی پەرتووک بوونە. بە سەدان پەرتووکیان خوێندوونەتەوە.
(شا ستیڤن) دەڵێت:" ئەگەر دەتەوێت ببیت بە نووسەر، پێویستە لە پێش هەموو شتێکدا، دوو شت بکەیت: زۆر بخوێنەوە و زۆریش بنووسە".
٩- خوێندنەوە و نووسین، توانای پەیوەندی تاکی خوێنەر، بە کەسانی تر و کۆمەڵگاوە باشتر دەکات. زانیارییان دەربارەی کولتوور و شێوازی ژیانی کەسان و گەلانی تر دەبێت.
١٠- خوێندنەوە هاندەر و یارمەتیدەرە بۆ چارەسەرکردنی هەندێ لە کێشەکانی خوێنەر. لە جەنجاڵی و مشتومڕ و قاوەقاو و کات بە فیڕۆدان دووری دەخاتەوە.
١١- خوێندنەوە هۆکارێکە بۆ خۆناسی و خۆهەڵسەنگاندن. خۆناسینیش ئامانجێکی گرنگی خوێندنەوەیە. خوێنەر بۆ دەدرکەوێت کە لە چ ئاستێک دایە.
١٢- خوێندنەوە ڕوانینی خوێنەر بۆ ژیان فراوانتر دەکات. ئارەزوو و بەهرەکانی باشتر گەشە دەکەن. خوێندنەوەش تەنیا بە خوێندنەوە نابێت. بەڵکو ئەوەی دەیخوێنینەوە، بە پراکتیکی پەیڕەویی بکەین.
(ڤیکتۆر هۆگۆ) دەڵێت:"خوێندنەوە و پراکتیزە نەکردن.. وەک کێڵان و تۆو نەکردن وایە".

١٣- تێگەیشتن لە خوێندنەوە، هێزێکی زۆری مێشکی دەوێت. خوێندنەوەش بەبێ بیرکردنەوە و لێکدانەوە و تێگەیشتن، وەکو خواردنی بێ هەرسکردن وایە.
١٤- خوێندنەوە یارمەتیی هاوسۆزی خوێنەر دەدات. هاوسۆزیش خەسڵەتێکی گرنگی کەسایەتییە. یارمەتیی خوێنەر دەدات بۆ ئەوەی پەیوەندیی ئەرێنی لەگەڵ کەسانی تردا هەبێت. هانی خوێنەر دەدات میهرەبان بێت و ڕەچاوی هەستەکانی کەسانی تر بکات.
١٥- خوێندنەوە کۆمەڵگایەکی هۆشیار و ڕۆشنبیر پێکدەهێنێت، باوەڕی بە جیاوازی دەبێت. دەبێتە یارمەتیدەر بۆ ئەوەی تاکەکانی ئەم کۆمەڵگایە، زیاتر لێبووردەبن و جیاوازییەکانی یەکتری قبووڵ بکەن.
تا ئەمڕۆ پەرتووک نەبووە بە هاوڕێی تاکی کورد، خوێندنەوەش نەبووە بە کولتوور و نەریت و بە پێویستییەکی ڕۆژانە و بە بەشێک لە ژیانیان. نەخێر تا ئەمڕۆش تاکی کوردمان خوویان

بە خوێندنەوە نەگرتووە. ڕێژەی خوێنەرانی خووگرتوومان لەچاو نەخوێنەرانەوە زۆر کەمن. بێگومان چەند هۆکارێک هەیە، بۆ ئەوەی کە تاکی کورد خەمی سەرقاڵی خوێندنەوە نەکردووە. هەندێ لە هۆیەکان بۆ خودی تاکی کورد و بۆ خێزان و کۆمەڵگا دەگەڕێنەوە. چەند هۆکارێکی تریش بۆ دەسەڵات دەگەڕێنەوە یا بۆ بارودۆخی سیاسی و ناسەقامگیری. هەندێ هۆکاریش بۆ هەژاری و سەختی گوزەرانی ژیانی تاکی کورد و نا ئاسوودەیی دەروونییان دەگەڕێتەوە. هۆیەکان زۆرن کە وایان کردووە تاکی کوردمان نەپەرژێنە سەر خوێندنەوە. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا نابێت ئەم هۆیانە بکەین بە بیانوو و بە پاساو بۆ پشتکردن لە خوێندنەوە و خۆڕۆشنبیریکردن. چونکە کۆمەڵگای کەم خوێنەران، بە کۆمەڵگایەکی دواکەوتوو هەژمار دەکرێت.
بۆ ئەوەی خوێندنەوە ببێت بە کولتوور و نەریت و بە خووی ڕۆژانە و بە بەشێکی پێویست لە ژیانی تاکی کوردمان. پێویستە لە منداڵانی ئێمەوە دەست پێبکەین. هەر لە منداڵییەوە بیانکەین بە هاوڕێی پەرتووک و گۆڤاری منداڵان، تامەزرۆ و هۆگری خوێندنەوەی ڕۆژانەیان بکەین، تا دەق بە خوێندنەوە بگرن. کە گەورەبوون خوێندنەوە دەبێت بە پێویستییەکی گرنگ و بە کولتوور و بەشێک لە ژیانیان.
هەر یەکە لە خێزان و قوتابخانە و میدیا و ڕاگەیاندنەکان، ڕۆڵێکی گرنگیان لە هاندانی منداڵەکانیاندا هەیە بۆ چاندنی حەز و ئارەزووی خوێندنەوە و بە هاوڕێ بوونی هەمیشەیی پەرتووک. پێویستیشە دایکان و باوکان و مامۆستاکان پێشەنگ و نموونەی باشبن لە خوێندنەوەدا، تا منداڵەکانیان و قوتابییەکانیان چاویان لێبکەن. بۆ ئەوەی خوێندنەوە ببێت بە کولتووری تاکی کوردمان و بە پێویستی و بە بەشێک لە ژیانیان.
پێتان سەیر نەبێت و نەبێتە مایەی پێکەنین. لە وڵاتانی ئەوروپا، زۆر لە ژنانی دووگیان، لە مانگی هەشت و نۆی دووگیانییاندا، بە دەنگێکی نەرم و ناسک، بە ئاوازێکی شیرین گۆرانی بۆ کۆرپەلەکانی ناوسکیان دەڵێن. یا لایلایەیان بۆ دەکەن. یا کورتە چیرۆکی ئاسانیان بۆ دەخوێننەوە و دەگێڕنەوە. یا موزیکی خاو و خۆشیان بۆ لێدەدەن. زانایانی دەروونناسی منداڵان جەخت لەسەر سوود و گرنگی ئەم کارەی ژنانی دووگیان دەکەن و بە کارێکی دروست و بەسوودی دەزانن.
لە زۆر پەرتووکخانە گشتییەکانی نەرویج و سوید، زور بینیوومە و دەبینم، دایکان منداڵانی تەمەن هەشت و نۆ مانگیان بۆ بەشی منداڵانی پەرتووکخانەکان هێناون و دەیهێنن،

کە گاگۆڵکەیان دەکرد و هەشتا پێیان نەگرتبوو، پەرتووکی وێنەداریان پیشان دەدان. دەیانەوێت لە کۆرپەییەوە منداڵەکانیان ئاشنا و هۆگری پەرتووکیان بکەن.
خۆزگەی ئەوە دەخوازم، کە ئەم کار و نەریتە ئەرێنی و جوانە، لە لای دایکانی کوردیشمان سەریان هەڵبدایە و لە منداڵییەوە، منداڵەکانیان دەکرد بە هاوەیی پەرتووک و گۆڤاری منداڵان.
رەزا شوان
نەرویج: ٢٠٢٣

پێگەی بزوتنەوەی کوردایەتی دوای ڕفراندۆم.. عوسمانی حاجی مارف

سەربازانی عێراق لە ١٦ی ئۆکتۆبەر توانیان کەرکوک لە ژێردەستی پێشمەرگە دەربهێنن، ئەو ڕۆژەی کە پاشەکشەو شکستێکی گەورەی لە مێژووی بزوتنەوەی کوردایەتیدا تۆمارکرد.
ناسیۆنالستی کورد ئەو هەراو هاژوهوژەی پێش ١٦ ئۆکتۆبەر پەخشیان دەکرد، ئەو ئومێدەی ڕایان دەگەیاند بە “دەوڵەتی کوردی”، لە بەیانیەکی زودا لەلایەن سەربازانی عێراقەوە بە هەرشیان بۆ سەر شاری کەرکوک و بە هاوکاری هێزی یەکێتی نیشتمانی,کوردستان، پوچەڵ کرایەوە.
گەڕانی هاوکێشەی سیاسی بەشێوەیەکی وەها نەرێنی بە زیانی بزوتنەوەی کوردایەتی داشکا، کە نەیانتوانی هەڵسنەوە. هەر بەو ئاراستەیە هەنگاو بەهەنگاو خەونەکان و ئومێدو چاوەڕوانیەکانیان، تەنها لە چاویلکەی گەڕانەوە بۆ بەغداد پێشبینی دەکرا. تا ئەو ئاستەی ئێستا کەوتونەتە ژێر گێژاوی فشاری بچوکبونەوە یا کۆتایی قەوارەی هەرێم.
ئەوەی شایانی باسە ئەم ڕووداوەی لەدەستدانی شاری کەرکوک و ناوچە کێشەلەسەرەکان، وەک ڕووداوێک بەلای زۆرینەی خەڵکیەوە کاردانەوەیەکی وەهای نەبو کە جێگای نیگەرانی و بێئومێدیەکی قورس

بێت، چونکە زۆربەی خەڵکی کوردستان بەخۆیان زیاتر لە بەرامبەر دەسەڵاتی بنەماڵەی بارزانی و بنەماڵەی تاڵەبانیدا بەئومێدن و خوازیاری کۆتایی دەسەڵاتەکەیانن.
پرۆسەی ئەنجامدانی ڕیفراندۆم بە دەورو نەخشەی مەسعود بارزانی لاوازیەکی کوشندەی لە پێکهاتەی سیستەمی سیاسی بزوتنەوەی کوردایەتی ئاشکرا کرد. لەلایەک پێگەی بەتوانایی پارتی و یەکێتی، لەنێو هاوکێشە سیاسییەکانی ناوچەکەدا بەدەستەوە، لەلایەکی ترەوە بەیەکجاری بونە کەرەستەی یاریکردن بەدەست حکومەتی عێراق و تورکیاو ئێرانەوە. ئەوەی جێگای باسە لەهەمانکاتدا ئاستی باڵادەستی بنەماڵە لە هەردوو زۆنەکەدا بەسەر دامودەزگاو دامەزراوەکاندا بەڕێوەبردنی سیستەمێکی لە سەداسەد پاوانخوازی و زۆرەملێیە، کە ئاڵۆزیەکی تەواوی لە کارو بڕیاردانی دامەزراوەکاندا پێکهێناوەو ئایندەو چارەنوسێکی تەواو ناڕۆشنیان بە کوردستان چەسپاندووە. لەئێستاشدا ئەوە دەبینین کەحکومەتێکی بێناو هەرێمی بەخاوەن لەوناوەدا کەوتوە، لەجێی ئەو کابینەیە، بنەماڵەی بارزانی حکومەتن، پەرلەمانن، دادگان....
هەروەها ئەو ڕیفراندۆمە، حەیدەر عەبادی سەرۆک وەزیرانی ئەو کاتەی عێراقی باش تاقیکردەوە، کە ویستی وەک لاوازیەک، مانای جیایی کوردستان لە عێراق نیشانبدات، بۆیە بەخێرایی ڕێوشوێنی سزای لەدژی حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕاگەیاند و جێبەجێیکرد. کە بە پشتبەستن بە گڵۆپی سەوزی نێودەوڵەتی و دەوری ئێران و تورکیا ئەو ڕێگایەی گرتەبەر کە بریاریدا دەبێت بارزانی باجی ڕیفراندۆمەکەی بدات. عەبادی فشارەکانی بەرزکردەوە، هێزی کۆکردەوە بە گرتنی کەرکوک، بە بارزانی ڕاگەیاند کە دەبێت لە کەرکوک بڕۆنە دەرەوە.
واپێدەچێت لەکاتی خۆیدا بارزانی بیری لەوە نەکردبەوە کە حساب بە جدیەتی هێرشی سەربازی عێراق و ڕێککەوتنی یەکێتی لەگەڵ ئێران و حکومەتەکەی عەبادی کردبێت. پلانی پشتیوانییەکەی ئەوە بوو کە گوایە پێشمەرگە بە ماوەیەکی زۆر ئەتوانێ بەرەنگاری بەرامبەر سەربازە عێراقییەکان بکات، بەم ڕێگەیەش سەرنجی نێودەوڵەتی ڕادەکێشێت و دەیوروژێنێت. کە داوتر ئەمریکا ناچار دەبێت، فشار بە عەبادی بهێنێت کە ئۆپەراسیۆنەکەی ڕاگرێت. بەڵام قاسم سولەیمانی بەرپرسی باڵای ئێران لە عێراق دەنیای کردەوە کە ئەوە ڕوونادات و دەبێت بارزانی دەستبەرداری پلانەکانی بێت.
ئاشکرابونی ئەم ئاراستەیە ترس و پەرشوبڵاوی خستە نێو ڕیزی هێزەکانی بارزانییەوە و ئامادەیی بەرەنگاری تیا کوشتن و لەشەڕ دوور کەوتنەوەو ناچار بە هەڵاتن بوون. ئەو پێشمەرگانەش کە مابونەوەو شەڕیان کرد، بەرگەی ئاگری هێزەکی باڵای عێراقیان

نەگرت، بەزویی تەکشکان و عەبادیش سەرکەوتنی ڕاگەیاند.

دۆخێکی تایبەتی دوای ڕیفراندۆم، دابەزینی ئاستەکی زۆری پێگەی بزوتنەوەی کوردایەتیە، کە تەواو بەدەسەڵات مایەوە لە بەرامبەر قەبوڵکردنی گەڕانەوەی حەتمی بە ناوەند، بەهەر بەهاو ملکەچیەک بێت. بەتایبەتی بنەماڵەی تاڵەبانی لەڕێگەی مامەڵەکردن لەگەڵ بەغداد بوونە بەشێک لە هەوڵدان بۆ خۆگونجاندن لەگەڵ نەخشەو سیاسەتەکانی حکومەتی عێراق و کۆماری ئیسلامی ئێراندا. دواتریش بارزانی بایدایەوە و زەبونانە مەرجەکانی بەغدادی قەبوڵ کرد.

ڕاستیەکی ئاشکرا ئەوەی نیشانداین کە باسکردن لەسەر حکومەتی هەرێم وەک دامەزراوەیەکی یەکگرتوو، ئیتر بەهیچ جۆرێک مانای نیەو بوونی نیە؛ واتە پاشەکشەو رەسمیەتدانە بە مانەوەی مۆدێلی دوو ئیدارەیی و هەوڵدان بۆ جیگیرکردنی ئەو مۆدێلە. لەلایەکی تریشەوە حکومەتی هەرێم هەر ڕۆژە لقێکی دارەکەی دەشکێت و خەریکە تەنها دارێکی وشکی بێ لق دەمێنێتەوە. بۆیە خۆ هەڵواسین بەوەی لەڕێگەی هەڵبژاردن و کورسی پەرلەمانەوە دەتوانرێت ئاڵوگۆڕێک بکرێت، ئەوە بیرکردنەوەو کارێکی ئەوپەڕی گەوجانەو ئابڕوبەرانەیە.

بەغداد لەلایەک خاڵە لاوازەکانی حکومەتی هەرێم و پارتی و یەکێتی و تەواوی لایەنەکانی هەرێمی بەدەستەوەیەو شارەزایانە. لەلایەکی تریشەوە بە پشتیوانی ئێران، هەروەها چۆنیەتی خۆڕێکخستن لەگەڵ تورکیا، یاری مشک و پشیلە لەگەڵ بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی دەکات. بەردەوام یاری بە چۆنیەتی ناردنی بودجە دەکات، لەڕێگەی دادگای فیدرالی و فشاری سیاسیەوە هەرجارە بە کێشەیەکەوە سەرقاڵیان دەکات، تا تەواو ملکەچی سیاسەت و پلانەکانی حکومەتی عێراقیان دەکات.

بزوتنەوەی کوردایەتی لەم دۆخە نالەبارەی ئێستادا کە مەترسی بە سەر دەسەڵاتەکەیان لە ئارادایە، تەنها شانسێکیان لە بەردەمدایە، ئەویش ئەو گێژاوە سیاسیەیە کە لەنێوان لایەنە شیعەکاندایە، کۆتایەکەی دیار نیە. بۆیە لەم بارەیەوە ئەو پرسیارە دێتە پێشەوە کە ئایا بەغداد دەتوانێت لەسەر تەحەداکانی بەروی حکومەتی هەرێم بەردەوام بێت و جێبەجێی بکات؟.

بۆیە دەستکاریکردن و داڕشتنەوەی حکومەتی هەرێم بە خواست و ئارەزووی حکومەتی عێراق کە بەخۆشیان لەدۆخێکی نائارامدان، بە ڕێچکەیەکی درێژخایەندا تێدەپەڕێت و کارەسات بەدوای خۆیدا دەهێنێت، ڕێگای بەرگرتن بەم کارەساتانە هاتنەمەیدانی خەڵک و ڕێکخستنی ناڕەزایەتیەکانە.

بە هەندێ زانیاری سود لە وتارێکی عەقیل عەباس وەرگیراوە کە لە ساڵی ٢٠١٧ دەربارەی رفراندۆم نوسیوەیەتی، عەقیل عەباس کەسایەتیەکی ئاکادمی و ڕۆژنامەوانی عێراقیە

سەلام محەمەدی شاعیر و سێ دەقی نیو سەدە لەمەوپێش. عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)

لەچەند مانگی ڕابردوودا، دوای گەڕانەوەم لە سەفەری کوردستان، سەرقاڵی خوێندنەوە و بەدواداچوون بووم سەبارەت بە ڕەخنەی ئەدەبی کوردی. بۆ ئەم مەبەستەش کەوتمە خوێندنەوە و هەڵدانەوەی لاپەڕەکانی ڕۆژنامەی (هاوکاری) هەر لەسەرەتای دەرچوونیانەوە تا کۆتایی دەیەی هەشتاکان. لەم گەشتە خوێندنەوەیەمدا گەلێ دەق و وتار و ڕەخنە و نووسینم بەرچاو کەوت کە شایانی هەڵوەستە لەسەرکردنن. لێرەدا سێ لەو دەقانەی کە بینیمن، شیعری کاک سەلام محەمەدی شاعیرن، کە ئەوکات لە هەڕەتی گەنجی خۆیدا بووە کە ئەم دەقانەی نووسیوە. پێمخۆش بوو هەر لەبەر جوانی داهێنانی کاک سەلامی شاعیر و ئەوەی هەژا جارێکی تر شیعرەکان تایپ بکەمەوە و بیانخەمە بەر دیدەی ئێوەی خۆشەویست.

عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)
کەنەدا ٧ ی ئایاری ٢٠٢٣

تاڤگەی وشە تەقیوەکان

شیعری : سەلام محەمەد

شیرینەکەم
لەناخی دڵا حەز ئەکەم
خەم لەگەڵ تەشکی چاوی تۆ
لەگەڵ گزنگی
نەخۆشێکی سەرگەردانە

تارمایی زوڵفت
بپێچمەوە ژینم لوول بدەم
لەگەڵ وشەی بێ بۆن و تۆ
خامەی لێوی
سەر سینە ئاڵۆزەکانت
شەیدا بکەم
بەڵام چونکە ئەم خێزانە
نایەڵێ من
منی ئازاد
بە سەربەستی خۆم بنووسم
نرخی ئێمە بۆ هەرزانە
ئەم قەڵایە
وەک باسی ئەکەن پۆڵایە!
بۆیە بە شەوە و جنۆکە
بەقسەی زل..خۆهەڵکێشان
خۆپیشاندان
داپۆشرایە
شیرینەکەم
بەر لەوەی وەک تیکەی خواردن
قووتم بدەن
بە گەردولوولی هەناسەت
هەڵم ماڵی
خۆزگە ئەمدی
تیری راستی
ئەم قەڵایەی وێران ئەکرد
مناڵەکانیشم ئەدی
تەڵ□ نێرگس بەدەستەوە
بۆنی وشەی (سەربەستی)یان
بفرۆشتایە
ئەوسا منیش
لەسایەی سێبەری هێژا
لە تیشکی خۆری نەورۆزا
لە کوردستان
نەخشەی خێزانی ئاوارەم
بەتکێ خوێن
بکێشایە…

سەرچاوە : ئەم دەقە لە ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارە ٤٤ لە ڕۆژی ٤ی کانوونی یەکەمی ١٩٧١ لەلاپەڕە ٦دا، بڵاوکراوەتەوە.

دوا بەدوای کەشتییەکەی رامبۆ
شیعری : سەلام محەمەد
ئەوکاتەی ئەستێرەکانی بارانی هەست
دەریا پەنگدراوەکانی ئەخواتەوە
گڕی مەبەست
زنجیری یەزدانەکانی ژێرزەمینی..
لێک ئەترازان.
ئەوکاتەی فرمێسکی تاڵی زەردەخەنە
لەگەڵ بتە جێماوەکان لێک ئەخزان
لێڵی ئاسۆی بەخوێن گیراو
ئەتوایەوە لەناو ڕۆنی دەمی هەتاو
ئەوکاتەی کە فڕۆکەی خەم
دەشتی سۆزی بە تەپ و تۆز ئەنەخشان
لاستیکی دار بەڕووەکانی ئەلێستەوە
بۆ شیری دایکێکی کۆستکەوتووی
گەرمی خەبات
نەچووە ناو شانەی هەنگەوە؟
بۆ رووبارە بەتەم گیراوەکان نەسووتان؟
ئەگەر بەدوای گوڵاو وێڵێن
ئاسمان بۆ ڕەش وەرگەڕاوە؟
گەر ه□□□ی پەستی باوەڕی ناشادیمان
بەدوای خوایەکی چاوەڕوان نەکراو مەستە
بۆ دەرگای خۆشەویستی پێوە دراوە؟
بۆ دەرگای خۆشەویستی پێوە دراوە؟

سەرچاوە : ئەم دەقە لە ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارە ٤٦ لە ڕۆژی ١٨ی کانوونی یەکەمی ١٩٧١ لەلاپەڕە ٣دا، بڵاوکراوەتەوە.

خەونی چاو

شیعری : سەلام محەمەد
بەرەو ونبوون..بەرەو ونبوون
بەرەو ئاوازی تێداچوون
بەرەو جیهانی شاراوەی
چەرخی نەبوون

ئەم چاوانەی من ئەڕوانێ
ئاخ ..نازانێ
ونبوون بارانێکی سوورە
لەناو شەپۆلی بڕوادا
لە خەونی ناو شووشەی ساردی گەرادا..
بۆ ژیانی
سەر شانۆیەتر ئەڕوانێ
لە زستانا..وەرزی بێ بەفر و بارانا..
لە بەهەشتی پڕ سووتانا
لە جاوم گرت.. راستیم بینی
لەناو ناشرینی جوانا
بەرەو ونبوون ئەم چاوانەی من ئەڕوانێ
ئاخ نازانێ
ونبوون بارانێکی سوورە
هەر ئەڕوانێ
هەر ئەڕوانێ.

سەرچاوە : ئەم دەقە لە ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارە ٣ لە ڕۆژی ٢٣ی کانوونی دووەمی ١٩٧١ لەلاپەڕە ٣دا، بڵاوکراوەتەوە.

تێبینی عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ) : لەکاتی دووبارە تایپکردنەوەی ئەم دەقانەدا هێناومنەتە سەر ڕێنووسی ئەمڕۆ.

دەقی تەمەن / ٣٥.. ناڵە حەسەن

١
من ئەو شاعیرەم
گۆچانەکەی دەستم لە تریفە و
چاویلکەکەم لە گیا و
قەڵەمەکەم لە ئاگرە
پایز ماڵە خنجیلانەکەم و
دۆزەخیش نیشتیمانی ئەبەدیمە
من نامۆم بە گەردوون و

ژیانیش ناتەبا بە من
کە دەشڕۆم
چەند کتێبێکی چاو بە فرمێسک و
نیگایەک لە نائومێدی و
میلۆدییەک لە خۆشەویستی
لە دوای خۆمدا جێدەهێڵم
٢
سەردەمانێک
خەونی فۆبیایی و ناخۆشم دەبینی
زۆرجاران
لەنێو خەونەکانم دا دەمردم
بەڵام دواجار
مردن وەک بوونێکی ڕەها
هاتە نێو ژیانم و
وەک گەردەلوولێکی ڕەشباو
هەموو ڕۆژێ لەنێو خۆیدا / لوولمدەدا
٣
من لە باوەشی
ئەو خێزانە چاوم هەڵێناوەو گەورەبووم
کە / تێگەیشتن و تەفسیرکردنی دونیا
تەنانەت گۆڕینیشی
یان / خەمی نان و ململانێیە چینایەتییەکان
بەر لە مارکس
لەنێو خەمە سپییەکانی سەر ڕوخساری دایکم و
لەنێو تۆزی سەرشان و ئارەقەی نێوچاوانی باوکمەوە
فێری بووم
٤
تۆ ئەو وەهمە گەورەی
هەموو تاسە و
بیرکردنەوەت لەبیر بردووم□ تەوە
خەونەکانمت کردوون بە خەیاڵ
عەشقیش وەک عەنکەبووتێکی عێفریت
جەستە و دڵ و مێشکمی کلۆر کردووە
٥
من لە ڕۆژانی یەکەمی لە دایکبوونم
وەک ئیبلیسێک
ناویان خستمە نێو لەوحەی ڕەشەوە

بە ڕەشترین کاتژمێریش
چرکەکانی تەمەنم خوێندرا نەوە
تا بلۆی خەونەکانیشم
بە ڕەنگە ڕەشەکانی نائومێدی ڕەنگ کران
بەڵام سەیرەکە لەوەدایە
کە گەورە بووم / بووم بە شاعیرێک
شیعرەکانیشم
لەنێو باخچە سەوزەکانی ژیان
پشکۆ سپییەکانی عەشق دەردەکەن
٦
سەردەمانێک
بۆ وردە ماسییەکانی نێو خەونەکانی تۆ
ڕووبارێک بووم پڕ لە ئاوی ڕوون ڕوون
لەنێو نیگای کۆترە شینکەکانی عەشق و ئەوینیشت
هێڵانەیەک بووم بۆ حەوانەوە
کەچی ئێستا / ڕەشەبای قەدەر و□ پێشخۆی داوم و
نازانم ل□ بەردەم کام ئەشکەوتی نائومێدی و
کام جەنگڵستانە تاریکەکەی دۆزەخ و
کام بیابانە بێ مرو□ تەکەی ژیان / دەگیرسێمەوە
٧
لەو بەر پردە شینەکە
چیتر چاوەڕێم مەکە
من هەموودەم رێگاکەم دەگۆڕم
لەدوای جەنگەکانیش
لەنێو تەرمەکاندا
بەدوای مندا مەگەرێ
من لەنێو ونبوون و ناشوێندا
بووم بە چیڕۆکێک لە وەهم
٨
وەکچۆن لە عەشق
هەمیشە ڕێگایەک هەیە
بمانباتەوە نێو
دۆزەخی سووتان و مەستبوون
بۆیە من
گەر لەدەرەوەی ژیانیش بم
هەمیشە دوای نیو□□ی□ک دەبێ
بێم و وەک سواڵکەرێکی دێوانە و شەیدا

لە دەرگای ماڵەکەت بدەم و
داوای تیلە نانێک و
چەند وردە ماچێکت لێبکەم
٩
من ئەو کەسەم
لەو□ تەی هەم
لەگەڵ ژیان لە ململانێ دام
ماندووم ماندووم ماندووم
هێندە ماندوو
هەندێجار هەر بە م□ بەست
دەست لە بیرکردنەوە و نووسینەکانم
هەڵدەگرم
هەر لەسەر قەنەفەکە کەمێک ڕادەکشێم
بەڵام / خەمەکانی تۆ و
برینەکانی نیشتیمان و
وەسوەسەی تەنیاییم
لەنێو پشیە خەوەکانیشم
لێناگەڕێن پشوو بدەم
١٠
ئازادی لە کوێ بێت / من لەوێم
شکۆمەندی لە کوێ بێت / من لەوێم
پایز و فڕین و خێلی ه□زاران لە کوێ بن / من لەوێم
بەڵام / هەڕاجکردنی نیشتیمان و
کوشتنی ئەویتر و
کۆیلەبوون و
چەمانەوە و بێدەنگی لە کوێ بن / من لەوێ نیم
١١
نە درەخت سێبەری خۆی جێدەهێڵێ
نە دەریا لە شەپۆلەکانی یاخی دەبێ
نە ئاسمانیش ئەستێرەکانی خۆی
دەکوژێنێتەوە
بەڵام تۆ
لەنێو تاریکستانی تاریکی
لێم یاخی بوویت و
منت لەنێو خۆتدا کوژاندەوە و
بە جێتهێشتم ..!
١٢

من ئەو گەریدەیەم
دەمەوێت بە زمانی گوڵ
گۆرانییە گەردونییەکانم بڵێمەوە
بە زمانی هەتاو
هەرچی تاتووی سەر جەستەی خاک هەیە
بیسڕمەوە
بە زمانی شیعریش
مرۆڤ و دۆزەخ
ماسی و وشکایی
خۆرەتاو و شەو
لەگەڵ یەکدا ئاشت کەمەوە
١٣
لە دووری دوورەوە هاتووم
بە پێخاوسی
بەسەر ڕێگا بزمارڕێژەکاندا ڕێم کردووە
شوێن پێیەکانم سەوز دەچنەوە
بووم بە سەوڵی بەلەمی نائومێدان
لە نێو نیگای نەوڕەسەکانیش ئەوەم خوێندەوە
ڕۆژ بە ڕۆژ فڕین سەختتر و
ئاسمانیش بچووکتر دەبێتەوە
١٤
هیچ شتێک هێندەی
سەمای گەڵاکان و
ڕووتبوونەوەی گیا و
گۆرانییەکانی ڕووبار
مانگ و ئەستێرەکان و هەور
بە سەما ناهێنن
عەشقی تۆش بەمن
شێتبوونێکە لە نێو لە مردن و لە دایکبوونەوە
ناو لەپ و دەمارەکانی عاتیفەم پڕ دەکەن لە ئارامی و
چاوەکان و نیگاکان و ڕوخساریشم پڕ لە خەندە و ڕووناکی
١٥
من لە نێو نەبوونەوە بەدوای تۆدا دەگەڕام
تا بەهۆی بوونی تۆوە
مانایەکیش بە بوونی خۆم ببەخشم
من لە نێو گۆڕەکە تاریکەکانی ڕۆژهەڵا تەوە هاتووم
ترس و شەرم

مۆتەکەی ژێر لێف□ ش□ک□ی شەوەکانم بوون
ترس لە دۆزەخ و لە پرسیارە گەورەکان
شەرمیش لە خەونەکانم و
لە حەزەکانم و لە هەستە شاراوەکانم
وەک باڵندەیەکی باڵشکاو و
ڕێبوارێکی ونی ڕەنگ هەڵبزرکاو
ڕۆژەکانی تەمەنم بەڕێدەکرد
تا دواجار / قەدەر دەرگای ماڵی شیعری
بە ڕوومدا کردەوە
شیعر بوو بەو هێزە ئەفسووناوییە و بەو فریادڕەسەی
قوفلە داخراوە ژەنگاوییەکانی
زمانم و خەونەکانم و هەستەکانمی بۆم کردەوە …!

تەموزی ٢٠٢٣

مرۆڤه مردن.. فەرهاد کەریم

□

ماوەیەکە لەگەل مردن دەژیم ، ژیان لەگەل مردن نامۆ نیە بۆم، سێبەرمە مردن، جار جارەش گەر بمەوێ لە بینینم لە بیستنم لە زمانم دەیخەوێنم، خۆش نیە لە گەل مردن رۆیشتن، لە گەل مردن خەوتن، لە گەل مردن ژیان، مردن لە گەل مردن،
تۆ نەژیاوی نازانی ژیان چەند بە بەهایە، دەزانم هێزی خۆڕاگریم باڵایە بەرانبەر مردن، گەر بە خواستی خۆم بێت لە نێوان ژیان و مردن هەڵبەت لە بەرەی ژیانم، بەڵام کە سەیر دەکەی ژیان لە مردن ئاڵۆزتر و بە ئازارترە تژیە لە خەمی تاریک، پڕ لە خەمی کۆر و ئێسک سووک، رەزا گران و خوێن تاڵ و خراپ و شکاو و هەرزان، پڕ مردن بووە مرۆڤ،
تۆ سەیری زەوییکە، مرۆڤ بۆتە کەڵەشێر و کەر و شێر، بێ بەهاو بێ نرخ بووە، نە کەر بەو نەشێر و کەڵەشێر، لە ناو مردن وەرە دەرێ، هاوڕێی بوونەوەر و گیانلەبەر و پەڵەوەر و زیندەوەر بە، بەها بدە بە گیان، میهرەبان و بەخشندە بە بۆ ژیان، پێش ئەوەی بمریت پشت لە مردنکە رووکە ژیان،

ژیان ئاوێنەیە و ماسی و مەڕ و مراوی و ماری لێدەبینی، مرۆڤ دەبینی، مرۆڤ بینین مرۆڤ بوونە و ژیانە و دوور لە مردن،
مردن هاڕینی ژیانە، مردن هاوارێکی بێدەنگە نەک هەر مرۆڤ مێشیش گوێی لێدەبێ، مردن جوانی نیە، مردن هەمیشە ناشرین، رۆژت دەکاتە شەوی تاریک، وەک ئەمڕۆی مرۆڤ گوو دەکاتە ژیان،
باڵەکانت هەڵدەورن، فڕین ئاسمان نابێ بۆت
بۆنی گوڵ ناکەیت، خونچە نابینی و باخ نابیت
دەریا بە خۆتەوە ناگرێ باران تەڕت ناکا ئاو نابیت
گوێ لە گۆرانی ناگری و ئاشق نابیت، لێرە نیت بگری بۆ ژیان، خەفەت لە مرۆڤی ژەهر بخۆیت،
مردوو رێگات نیشاندا، کۆر خۆی نابینێ باسی بەهەشتت بۆ بکا
خراپ وەک پەپووڵە خۆی نمایشکا، مردن ژیانت بگێ، ژیان مردنت ببا
لە نێوان ژیان و مردن مرۆڤبە، لە نێوان مردن و ژیان جوانبە، مردن بخەوێنە ژیانبە
گۆرانیەک فێربە مردن دزە نەکاتە سێبەرت لە ژیان بگە،
گۆرانی بۆ ژیان بخوێنە نامریت لە مردن بگە دەژیت.

پیاوێک و شارایەک بەرهەمی دەستنووس. هۆمەر نۆریاوی

(پەیڤێک بۆ سدیق بۆرەکەیی)

کە ئاوڕێک لە دوێنێی ژین دەدەمەوە،دەچمەوە بۆ قۆناخێکی ژیان و ساڵانی خەبات و کارکردن لە نێو ڕادیۆ کوردیی تاران و سەدان یادەوەری ئەو ڕۆژگارەی تەمەن.
دێتەوە یادم بۆ ساڵانێک نووسەر و توێژەر"س□دیق بۆرەکەیی"(سەفیزادە)چەندان بەرنامەی لەسەر ناوداران و وێژەی کوردی بۆ ڕادیۆ دەنووسی. بەرنامەکانی دەهێنا بۆ ڕادیۆ و بۆ چەندان کاتژمێر لە ڕادیۆ دەمایەوە. ئەرکی پێداچوونەوە و هەڵەچنیی بەرنامەکان لە بەشی کوردیی نێوەڕاست وەئەستۆی هاوڕێی زمانناس و توێژەرم،"ئەییووب گازرانی"بوو کە بە شێوەیەکی گشتی،زۆر جاران مشتومڕێک لە نێوان نووسەری دەق و تێکستەکان و هەڵەچندا لەسەر

زمان دروست دەبوو. تا ئەركی پێداچوونەوە و هەڵەچنییەكە كۆتایی پێ دەهات،دەرفەتێک دەڕەخسا و بۆرەكەیی دەگەڵ خەباتكارانی ڕادیۆ لەسەر زۆر پرسی ئەدەبیی و ڕۆشنبیری قسەی دەكرد. پاشان بۆ خۆی دەچوو بۆ نێو ستۆدیۆی ڕادیۆ و هەر بۆ خۆیشی بێژەر و پێشكەشكاری بەرنامەكان بوو.

سدیق بۆرەكەیی كە سەردەمی خۆی لە نێو ئەرتەش(سوپا)دا كەسێكی پلەدار و دەست□□یشتوو بووبوو و سەدان شوێن گەڕابوو،لە هەر گەشت و گەڕانێكدا بە سەرپاک ناوچە و دەڤەرە كوردستانییەكانیش، بە سەدان كۆنەبەیاز یان بە واتایەكی ڕاستتر، بەرھەمی دەستنووسی دەست كەوتبوو و دواتر بۆ خۆی و بە ناوی خۆیەوە ئەو بەرھەمە بەبایەخ و ناوازانەی لە چاپ دەدا. بۆیە دەتوانین بڵێین سدیق بۆرەكەیی هەنووكەیش خاوەنی كتێبخانەیەكی دانسقە و گرانباییە كە پڕیەتی لە سەدان كتێبی بەپێزی دەستنووس.

سدیق بۆرەكەیی ڕاستە لەو پێناوەدا ئەرك و زەحمەتێكی فرەی بەر دەكەوێت بەڵام لەو لایشەوە هەر بە پاڵپشتی ئەو سامانە دەوڵەمەندە،خۆی دوو هێندە لە نێو ڕووبەری فەرھەنگیی كورددا دەردەخات. هێشتاكەیش كتێبخانەكەی پڕیەتی لە دەیان بەرھەمی دەستنووسی ناوازە لەسەر ئەدەب، مێژوو و چاندی كوردی و لەسەر كەسانی خەمخۆری نێو ئەم ماڵباتەیە ئەو سامانە گرانباییە پاش تاوتوێ و هەڵسەنگاندن و ڕاستكردنەوە،ڕەوانەی بازاڕی چاپ بكەن و بەرھەمەكان بخرێنە بەردیدەی خوێنەر و نەهێڵن چیدی ئەو كتێبە بەپێزانە گەرد و تۆزی زەمەنیان لێ بنیشێت.

وەبیرم دێتەوە جارێكیان لە سەردانێكی بۆ ڕادیۆ،دیوانێكی دەستنووسی “میرزا شەفیع پاوەیی(1888-1819)كە لەسەر پێستی ئاسك نووسرابوو،دەگەڵ خۆی هێنابوو بۆ ڕادیۆ و لەسەر نرخ و بایەخی ئەو دیوانە قسەی دەكرد. هەفتەیەكی پێ نەچوو گەڕایەوە بۆ ڕادیۆ و هاواری لێ بەرز بووەوە كە دیوانەكەی هەر لە ڕادیۆدا لێ بزر بووە،ئیدی نازانم بەڕاست دیوانەكەی میرزا شەفیع لە ڕادیۆ ون بووبوو یان لە شوێنێكی دی و چارەنووسی دیوانەكە بە كوێ گ□یشت. كە هەواڵی كۆچی دوایی “سدیق بۆرەكەیی”م بەرگوێ كەوت،ڕاست ئەو دەمانەی ڕادیۆم بیر كەوتەوە.

ئەوەی ئێستاكە ڕوونە و نكۆڵیشی لێوە ناكرێت ئەوەیە كە “سدیق بۆرەكەیی”،كەسایەتییەكی دیاری نێو ڕووبەری ڕۆشنبیریی كوردی نەك لە ڕۆژهەڵات بگرە لە هەر هەموو كوردستان بوو كە بە پاڵپشتی سامانە زەنگین و دەوڵەمەندەكەی لە باری بەرھەمی دەستنووسەوە لە نێو هەر هەموو كورددا بە كەسێكی ناسراو دادەنرا. ئەرچی قسە و باس

لەم نەوانەدا زۆرە و وەختی خۆی بەرەوەووی ڕەخنەیەکی فرەیش بووەوە کە وەک پێویست خۆی بەو بەرهەمە پێبایەخانەوە خەریک نەکردووە و فرەتر چاوی لە چاپکردنی کتێب بڕیوە.

بۆ نموونە یەک لە دیوانە گرانباییە دەستنووسەکانی شاعیری ناوداری کورد، مەولەویی تاوگۆزی لە بەردەستدا بوو کە بەداخەوە لەبەر نەبوونی شارەزایەتی بە تەواوەتی لەسەر دیالێکتی هەورامی، دیوانەکە بە هەڵە و پەڵەیەکی زۆرەوە کەوتە بەردیدەی خوێنەر و لە چاپ درا.

یاخۆ وەختی خۆی بەرەوەووی ڕەخنەیەکی زۆری مامۆستا هەژار بووەوە کە جارێک وتبووی"زۆر کەس کتێب دەکات". بۆرەکەیی لە وتارێکدا لە بن ناونیشانی"ڕەخنە لەسەر هەنبانە بۆرینە"هێرشێکی توندی کردە سەر مامۆستا هەژار(1920-1991). لە بەشێکی وتارەکەیدا نووسیبووی"زیانی هەنبانە بۆرینە لە سوودی زۆرترە".

وتارەکە وەختی خۆی لە گۆڤاری ئاوێنە، ژمارە 12، ساڵی 1372ی هەتاوی(1993)چاپ بووبوو. ئەم هێرشەیش بە وەرام نەمایەوە. سدیق بۆرەکەیی تا مامۆستا هەژار لە ژیاندا بوو هیچی نەگوت بەڵام پاش مەرگی هەژار، کەوتە ڕەخنەگرتنێکی توند کە گوایە مامۆستا هەژار زمانناس و چی و چی نەبووە و قامووسەکەی هەڵە و پەڵەی زۆری تێدایە. هەر ئەو سەردەمە لە بیرمە ئەم پەلامارە توندەی سدیق بۆرەکەیی بۆ سەر مامۆستا هەژار، بەرەوەووی ڕەخنەیەکی فرەی ڕۆشنبیران بووەوە. لە هەمان قۆناخدا لە شارۆچکەی "عەزیمییە"ی سەر بە گەورەی شاری کەرەج، لە لایەن کۆمەڵێ لاوێکی گەلپەروەرەوە، نامیلکەیەک بە ناوی "وەڵامنامە"لە بەرسڤی هێرشەکەی سدیق بۆرەکەیی بە سەر مام هەژار لە چاپ درا کە هەڵگری خودی وتارەکەی سدیق بۆرەکەیی و وەڵامی نووسەرانی تر بە ڕەخنەکەی بۆرەکەیی بوو.

ئێستا کە نە مامۆستا هەژار و نەیش سدیق بۆرەکەیی هیچیان لە ژیاندا نەماون، لەسەر ڕووناکبیرانە بە ویژدانەوە بپەیڤن. چونکە سەرەنجام ئەوەی دەمێنێتەوە و هەرگیزیش لە بیر ناکرێت، ڕاژە و خزمەت بە زمان و کولتووری کوردییە کە هەر کام لەم دوو کەسایەتییە، هەر یەکە و بە گوێرەی توانای خۆ، خزمەتێکی فرەوانیان بە سامانی فەرهەنگیی نەتەوەکەیان کردووە. ئەرچی بە لای منەوە خودی کەسایەتی و بگرە بەرهەمەکانی مامۆستا هەژار خاوەن سەنگ و قورسایی سەد هێندەن.

وەک پێشتر ئاماژەی پێدرا مرۆ گەرەک هەمیشە بە ویژدانەوە ڕاستییەکان بخاتە ڕوو. هەر بۆیە وەک خودی خۆم، بە نووسینی دەیان بەرنامەی ڕادیۆیی، وەکوو ژێدەر و سەرچاوەیەکی گرینگ، پێنام بە

چەندان بەرهەم و کتێبی بۆرەکەیی بردووە بۆیە لەم سەنگەوە خۆم بە قەرزبار دادەنێم.
سدیق بۆرەکەیی بە لەچاپدانی دەیان کتێبی وەک فەرهەنگی ماد، مێژووی وێژەی کوردی، ناودارانی یارسان، پێشبینییەکانی ئێل بەگی جاف، نامەی سەرەنجام و هتد،خزمەتێکی بەرچاوی کورد و کولتوورەکەی کردووە و سەرباری هەموو ڕەخنەکان،لەم پەیوەندییەدا ئەرکی سەرشانی خۆی جێبەجێ کردووە.
بۆ وتن دەشێت سدیق بۆرەکەیی(سەفیزادە)ساڵی 1322ی هەتاوی (1943)لە گوندی "زێڕینە"ی سەر بە ناوچەی هەوشار و شارۆچکەی دیواندەرە،چاوی لە ڕووی ژیان هەڵهێناوە و ڕۆژی 4ی گەلاوێژی 2723(2023)یش لە تەمەنی 80 ساڵی، لە تاران کۆچی دوایی کرد و لەسەر وەسیەتی خۆی، تەرمەکەی ڕەوانەی شاری مەهاباد کرا و ڕۆژی پێنج شەممەیش، 5ی گەلاوێژی 2723،لە بەشی ناوداران و هونەرمەندانی گۆڕستانی مەهاباددا ئەسپەردەی خاکی نیشتمان کرا.

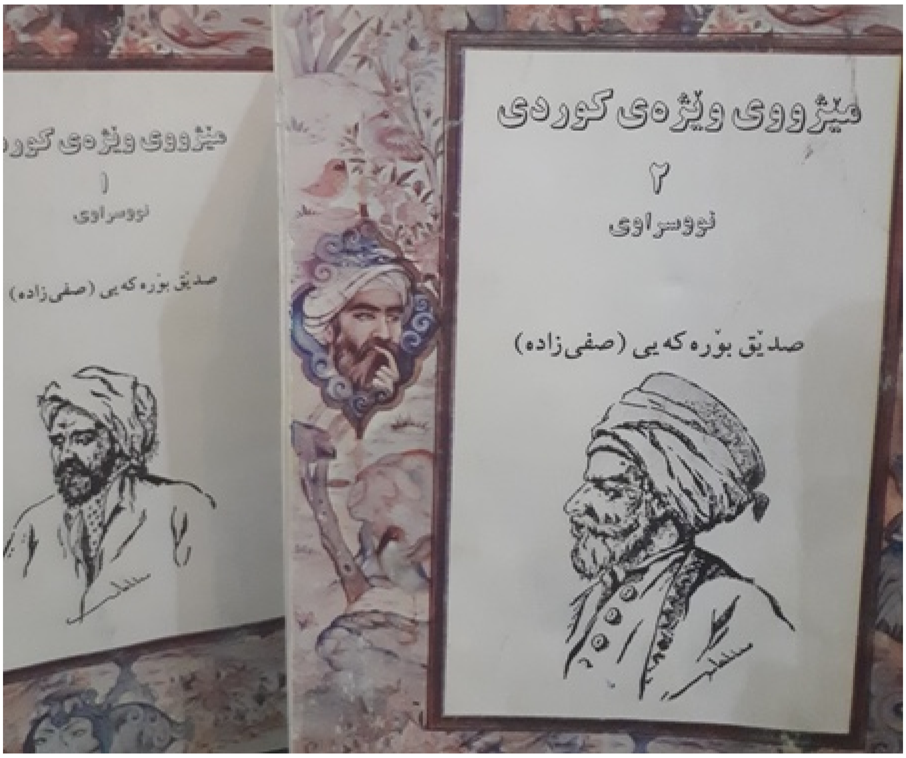

ژێدەر:
1 – وەڵامنامە،دەقی ڕەخنەی سدیق بۆرەکەیی لەسەر هەنبانە بۆرینەی مامۆستا هەژار و وەڵامی نووسەرانی تر،کۆکردنەوەی ساڵح هەرکی(ڕێبوار)،چاپی گزنگ(لقی ئاوارەی یەکێتیی لاوانی دیموکراتی کوردستان)،ساڵی 1995
2 – دیوانوو میرزا شەفیعی پاوەئی،کۆکردنەوە و ئامادەکردنی محەممەد خالیدیی مەکی،چاپی یەکەم،دەزگەی چاپ و پەخشی ئارێ،1401ی هەتاوی(2022)

3 – مێژووی ئەدەبی کوردی،دوکتۆر مارف خەزنەدار،دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس،چاپی یەکەم، بەرگی حەوتەم، هەولێر،2006

بیرەوەرییەکانی فەقێیەکی گومڕا.. بەشی(٧٢).. شەماڵ بارەوانی

کاکە شەماڵ، ئەوە هێشتا ئاسایش تێیان نەگرتووە؟

لە بەشی پێشوودا گوتم، لە کۆلێژ ئیسلامییەکی زۆر چالاکبووم.

کوڕێکی تریشمان لەگەڵدابوو، هی دهۆک بوو. وەک خۆم لە قوتابخانەی ئیسلامی و فەقێیاتی هاتبوو بۆ کۆلێژی شەریعەی هەولێر. ئەو پێشووتر یەکگرتوو بوو.

وەلێ دوای ئەوەی ڕۆژێک لەسەرمینبەر، لەکاتی دەنگدان، ناڕاستەوخۆ دەڵێت: دەنگ بدەن بە یەکگرتووی ئیسلامی. ئاسایش لێپێچینەوەی لەگەڵ دەکەن. لەوکاتەوە ئەو واز لە یەکگرتوو دێنێت و دەبێتە جێگای گومانی یەکگرتووەکان و وەک سیخوڕێک لێی دەڕوانرێت.

ئەوە دوو هاوپۆلی ترم لە کۆلێژی شەریعە، کە ئەوانیش خەڵکی دهۆک بوون و لە فەقێیاتی و خوێندنی ئیسلامی هاتبوونە کۆلێژی شەریعە و هاوسۆزی یەکگرتوو و هاوڕێی ئەو کوڕەش بوون. وایان پێ گوتم سەبارەت بەو کوڕە.

جا کە وایان پێ گوتم، بە هەمان شێوەی دوو کوڕەکەی تر، ڕق و قینێکم لەو کوڕەش هەڵگرتبوو و لێی کەوتبوومە گومان.

لەڕاستیدا کوڕێکی تەبیعات نەرم و فەقیر و بێزیان دیاربوو.

بەڵام من کە گوتیان قسە و گومانی لەسەرە، لێی کەوتمە گومان.

گەرنا، تا کۆلێژیش تەواوبوو، هیچم لێی نەبینی.

بیرمە ڕۆژێک لە کۆلێژی شەریعە هەڵبژاردن کرا بۆئەوەی نوێنەر دیاربکرێت.

کاندیدێکی ئەوان(یەکێتی قوتابییانی کوردستان) و کاندیدێکی ئێمە(ڕێکخراوی گەشەپێدانی قوتابییانی کوردستان)خۆیان هەڵبژارد. ئێمە بردمانەوە و بووینە یەکەم، ڕێکخراوی قوتابییان گوتیان قبووڵی ناکەین، یەکگرتوو ببێتە نوێنەر. نوێنەرەکەی ئێمەیان لابرد.

دواتر و دوای ماوەیەک جارێکی تر هەڵبژاردن کرایەوە. ئەوجارە ئەو کوڕە کەنەیەکگرتووە دهۆکییەی کە گوتم دەیانگوت: جێگای گومانە، خۆی کاندید کرد.

من گوتمە هاوڕێ ئیسلامییەکانم ئێمە بایکۆتی ئەو دەنگدانە دەکەین و دانیشی پێدانانێن. ئەوانە نوێنەری هەڵبژێردراو و براوەی ئێمەیان لابردووە، چۆن ئێمە ئەوە قبووڵ کەین؟

ئەوڕۆژە من و دادە(ژیان) خێزانی مامۆستا مەلا ئەنوەر، هۆڵەکە و هەڵبژاردنەکەمان جێ هێشت و ڕۆیشتینە دەرەوە.

ئەوەندە هاوڕێیانمان(ئیسلامییەکانی تر و هاوسۆزانمان)گوتیان کاکە دەنگ بەو کوڕە دەدەین. مەبەستیان کەنە یەکگرتووەکەی دهۆک بوو.

گوتیان دەڵێت: من هەڵبژێرن زەرەرناکەن و کار بۆ ئەوە(یەکگرتوو)دەکەم. گوتم: نەخێر، درۆی دەکات و جێگای متمانە نییە.

ڕۆژی دواتر کە هاتینەوە کۆلێژ، خاتوو ژیان پێکەنی و پێی گوتم: کاکە شەماڵ، ئەوە تۆ هێشتا ئاسایش نەیانگرتوویت؟

گوتم: نانا هێشتا سەلامەتم. کە وام گوت، هەردووکمان زۆر پێکەنین.

گوتی: وەڵڵاهی خەم نا، بەڵام لە دوێنێوە زۆر خەمی تۆم بوو. دەمگوت، دەبێ ئاسایش ئەو کوڕەیان نەگرتبێت؟

من تەحەددایەکی زۆر گەورەم دەکرد و ئەوڕۆژە من و دادە ژیان زۆر بەمنەتانە ڕۆیشتین و بایکۆتی دەنگدانمان کرد.

ڕۆژێکی تریش لەناو کولێژ دژی دواکەوتنی دەرماڵە گردبوونەوە یەکمان ڕێکخست.

من و هاوڕێیترم خوێندکارەکانمان هاندا و گوتمان دەی با

ناڕەزایەتی دەربڕین و نەڕۆینەوە هۆڵی خوێندن. نەڕۆیشتنەوە هۆڵ.

ڕاگری کۆلێژ(د.محمد شاکر)گوتی حەزدەکەم بڕ□ نەوە پۆل و داواکەتان جێبەجێ دەکەین.

ڕاستی ئەو دواکەتنی دەرماڵەیە تەنها بیانوویەک بوو و هیچی تر.

ئەوکات هەر دەمانویست دنەی هەستی ناڕەزایەتیبوونی خوێندکارەکان بدەین و نازانم شتێکی تربوو و لەژێر پەردەی دواکەوتنی دەرماڵە ناڕەزایەتی خۆمان دەربڕی و گردبوونەوەکەمان ڕێکخست.

ئەوڕۆژە ڕاگری کۆلێژ هاتە حەوشە و زۆر گوتی با قسە بکەین. من و دووسێ خوێندکاری تر ڕەتمان کردەوە.

لە حەوشەکە ڕۆیشتینە بەردەم کۆلێژەکە و هەڵە نەبم ویستمان سی مەتریییەکە داخەین.

لەپڕ و چەند زوو، یەک دنیا ئاسایش و پۆلیسی مەدەنی و عەسکەری و شت هاتن.

دیقەتم دا، وەک دوژمنێک لێیان دەڕوانیم.

دەتگوت پێیان گوتراوە سەری هەموو ئاژاوەیەک و شتێک لەو کۆلێژەیە، ئەو شەماڵەیە.هاهاها.

ترسم لە گرتن، هەر لە خەیاڵدا نەبوو.

بەڵام لە دڵی خۆمدا دەمگوت: ئێستا پەلامارم دەدەن و دەمخەنە ناو سەیارە و دەمبەن. هاهاها.

هەڵ□ نەبم ئەوکات یەکگرتوو نەمابووم، بەڵام هەر کوڕە یاخی و بوێر و ئ□ پۆزسیۆنەکەی جاران بووم. وەک ئێستا ترسنۆک نەبووم.هاهاها.

د.محەمەد شاکریش ئەوکات ڕاگری کۆلێژی شەریعەبوو.(ئێستا پەڕلەمانتارە لە پەڕلەمانی عێراق، لەسەر لیستی: پارتی دیموکراتی کوردستان) حەققەت گەنجێکی خاوێن و چاکسازیخوازبوو.

بەر لەو، کاکە دکتۆر مەلافایز ڕاگربوو. مەلافایز ڕاستە کەسێکی هێمن و لەسەرخۆبوو. وەلێ بۆ کارکردن لە کۆلێژ و دڵسۆزی، هیچ بەراورد نەدەکرا به دکتۆر محەمەد شاکر.

مەلافایز کە پێشووتر ڕاگربوو، ئەمەی بە بزن بەراورد دەکرد.

سەردەمی ڕاگرێتی ئەو، کەلەژەکە زۆر بەسەروبەربوو.

کیلەن و قفل و شتی دەرگاکان و دەرگا و پەنجەرەکان زۆر وێرانبوون. دکتۆر محمەد شاکر هات، زۆر شتی کرد.

ڕۆژێک بە دکتۆر مەلافایزمان گوت: ئەو کیلەن و شتەی دەرگا هەمووی خراپبوون.

گوتی ئەوجە من چیبکەم؟ دەبێخۆتان چاکی کەن. بزن بەشێوەک لە شوێنێک بێت، جێگای مانەوەی خۆی تەرتیب دەکات.

ئێمە بەو قسەیەی زۆر قەڵسبووین و دەمانگوت: چۆن دەبێت ڕاگری کەلەژ ئەوە ئاستی ڕۆشنبیری و شێوازی قسەکردنی بێت!؟

لە ڕاستیدا مەلافایز کەسێکی خراپ نەبوو، بەڵام ئەو قسەی ئەوڕۆژەی(بەراوردکاریکردنی خوێندەکاری کەلەژ بە بزن) شۆک بوو بۆ ئێمە.

سەیرە! کابرا لەبری ئەوەی بەدەم داواکانمانەوە بێت، به بزنمان دەچوێنێت.

لەو دیو دیواری ڤیستقاڵەکەوە.. شیعری نەوزاد بەندی

زۆر جار ئەڵێم ،
شیعر لەگەڵ کلێنکسەکا
فڕێدەم ..
بیخەمە تەنەکەی خۆڵەکی
پشتگوێخراو …
لەسەر بەردە داینێم و
بە مناڵانی گەڕەک بڵێم ،
ئادەی کامتان دەستان ڕاستە ..

ئەو نیشانەیە ئەشکێنن ..
وەک لاپەڕەیەکی ڕیکلام ،
بیکەم به دەسکی دەرگایەکەوە و نەزانم چەند جار پێی پیادا نراوە ..
ئەڵێم نیشتمان و شیعر ،
کامیان زیاتر لەوەی تر هەڕاج کراوە ..؟

ـــــن . بەندی ــــ